

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 6585/2024
20.11.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић, Татјане Миљуш и Татјане Ђурица, чланова већа, у парници тужиоца АА из села ..., чији је пуномоћник Марица Радовановић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије - Министарство унутрашњих послова - Сектор за ванредне ситуације, коју заступа Државно правобранилаштво из Београда, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 4256/19 од 17.11.2023. године, у седници одржаној 20.11.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 4256/19 од 17.11.2023. године.

УСВАЈА СЕ ревизија тужене, па се **УКИДАЈУ** пресуда Вишег суда у Београду Гж 4256/19 од 17.11.2023. и пресуда Првог основног суда у Београду П 6887/18 од 24.01.2019. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 6887/18 од 24.01.2019. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде штете исплати износ од 249.900,00 динара са законском затезном каматом од 26.04.2018. године до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца за исплату законске затезне камате на досуђени износ за период од 14.05.2015. до 25.04.2018. године као неоснован. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 56.596,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца у делу који се односи на камату на трошкове поступка од дана пресуђења до извршности.

Пресудом Вишег суда у Београду Гж 4256/19 од 17.11.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда у ставовима првом и трећем изреке. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, с позивом на члан 404. Закона о парничном поступку.

Према одредби члана 404. став 1. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 10/23), ревизија се изузетно може изјавити због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако је по оцени Врховног суда потребно размотрити правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и када је потребно ново тумачење права (посебна ревизија). Према ставу 2. истог члана, испуњеност услова за изузетну дозвољеност ревизије, Врховни суд цени у већу од пет судија.

У конкретном случају, предмет спора је захтев за накнаду материјалне штете на пољопривредним културама тужиоца настале услед елементарне непогоде (града), па Врховни суд налази да је због бројности ове врсте спорова (штета од града) и противуречних одлука у погледу спорног питања које се односи на степен одговорности тужене државе за накнаду ове штете потребно уједначити судску праксу, чиме су испуњени услови из члана 404. ЗПП за одлучивање о ревизији тужене као изузетно дозвољеној, на основу чега је одлучено као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду, применом члана 408. ЗПП, Врховни суд је оценио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, на територији Општине Ивањица 14.05.2015. године дошло је до елементарне непогоде - града и олујног ветра, која је нанела штету на засадима малина тужиоца. Укупан износ штете коју је тужилац претрпео на засадима малина процењен је на 50% односно на износ од 255.000,00 динара. Тужиоцу је од наменских средстава на име помоћи Републике Србије у циљу ублажавања насталих последица од елементарних непогода исплаћено 2% од висине процењене штете, односно износ од 5.100,00 динара. Преостали износ, у висини од 249.900,00 динара, тужилац потражује тужбом у овој правној ствари. За одбрану града био је задужен Сектор за ванредне ситуације МУП РС, који том приликом није издао наредбу за испаливање ракета.

Нижестепени судови су усвојили тужбени захтев и обавезали тужену да плати тужиоцу 249.900,00 динара, односно цео преостали износ до пуне накнаде утврђене штете настале од елементарне непогоде, с позивом на члан 154. Закона о облигационим односима, чланове 2. и 8. Закона о ванредним ситуацијама и члан 18. Закона о метеоролошкој и хидролошкој делатности, налазећи да је тужена пасивно легитимисана у овој правној ствари и у обавези да му штету накнади.

По оцени Врховног суда правилно је становиште нижестепених судова да је тужена Република Србија пасивно легитимисана и тиме у обавези да тужиоцу накнади штету насталу на његовим засадима малина, услед дејства елементарне непогоде, изазване градом и олујним ветром.

Одредбама Закона о министарствима ("Сл. гласник РС", бр.44/14...62/17), који је био на снази у време подношења тужбе, одређено је да су послови противградне заштите у надлежности Министарства унутрашњих послова и обављају се преко Сектора за ванредне ситуације.

Законом о ванредним ситуацијама ("Сл. гласник РС" бр. 111/09, 92/11 и 93/12), одредбом члана 4. став 1. тачка 1. прописано је да су субјекти заштите и државни органи. Одредбом члана 5. тачком а) овог закона утврђено је начело права на заштиту, којим је утврђено да свако има право на заштиту од несрећа и катастрофа проузрокованих елементарним непогодама, а тачком г) истог члана и начело превентивне заштите, по коме органи државне управе, органи аутономне покрајине и органи јединица локалне самоуправе и друга правна лица, приликом обезбеђења заштите од елементарних непогода и других несрећа, приоритетно спроводе превентивне мере заштите у складу са својим надлежностима. Одредбом члана 8. став 1. тачка 3. овог закона, као елементарна непогода предвиђен је, између осталог, догађај хидрометеоролошког порекла проузрокован деловањем природних сила, међу којима, је и град. Надлежности ових органа утврђени су истим законом, па су одредбом члана 11. утврђене надлежности МУП-а РС, који, између осталог, координира рад са свим субјектима система заштите и спасавања по питањима организације, планирања, припреме и спровођења мера и активности превенције и смањења ризика, заштите и спасавања (тачка 5.), организује систем осматрања, обавештавања, раног упозоравања и узбуђивања на територији Републике Србије (тачка 6.) и припрема и спроводи безбедоносну заштиту (члан 11. тачка 8. закона).

Правилна примена наведених законских одредаба подразумева да Република Србија, преко надлежног сектора МУП-а, врши испоруку противградних ракета, обучава и финансира накнаду за рад стрелаца и даје дозволу за дејство противградних станица у случају ванредних ситуација и елементарних непогода (градоносни облаци), па у случају штете настале овим штетним догађајима, Република Србија јесте одговорна и у обавези је да исту накнаду оштећенима, применом члана 35. Устава РС, члана 172. Закона о облигационим односима (ЗОО) и цитираним правилима и начелима Закона о ванредним ситуацијама. Иако сезона одбране од града у Републици Србији почиње 15. априла, а завршава се 15. октобра, у конкретном случају орган тужене је 14.05.2015. године, у условима постојања градоносних облака и опасности од града, пропустио да стрелцима нареди да дејствују у циљу заштите материјалних добара становника Општине Ивањица, због чега тужена одговара за штету која је тужиоцу овом приликом нанета. При том, појава градоносних облака се, у метеоролошком смислу, може предвидети и предузимањем одговарајућих мера штета у претежном делу спречити, због чега град не представља вишу силу да би тужена, у смислу члану 177. ЗОО, била ослобођена од одговорности.

Међутим, одредбом члана 192. став 1. ЗОО, прописано је правило о подељеној одговорности, по коме оштећени који је допринео да штета настане или да буде већа него што би иначе била, има право само на сразмерно смањену накнаду. То у конкретном случају значи да је и тужилац, као оштећени, био у обавези да предузме одређене мере ради спречавања или смањења штете коју могу да изазову градоносни облаци и град, с обзиром да је реално претпоставити да у току године може доћи до ове врсте непогоде и изазивања штете на пољопривредним културама. Уколико то оштећени није учинио, штетник одговара само у делу који оштећени својим радњама није могао спречити.

Како поред противградних ракета постоје и други, савременији и ефикаснији начини одбране од града, које може предузети и сам пољопривредни произвођач, правилна примена материјалног права захтева утврђење чињенице да ли постоји евентуални допринос тужиоца настанку штете, у чему се састоји и колики је, имајући у виду да је тужена обавезана да насталу штету тужиоцу накнади у целости (део за који није обештећен).

Поред наведеног нижестепени судови су приликом одлучивања о висини накнаде пропустили да цене чињеницу да противградна заштита, чак и да су предузете мере, не би била успешна у потпуности, јер по мишљењу стручних институција она обезбеђује успешност до 70% заштите.

Имајући у виду да је због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено, није било услова за преиначење побијане одлуке, због чега је Врховни суд, применом члана 416. став 2. ЗПП, укинуо у целини другостепену и првостепену пресуду и предмет вратио првостепеном суду на поновно одлучивање, односно одлучио као у ставу другом изреке.

У поновном поступку, првостепени суд ће употпунити чињенично стање имајући у виду примедбе из овог решења, и потом правилном применом материјалног права донети нову и закониту одлуку.

**Председник већа – судија
Мирјана Андријашевић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић